

ničesar nima, dočim njegov dobro vzgojeni tovariš živi v najboljših razmerah in si s časom pridobi celo lepo premoženje. Da, brez duševnega tudi gospodarskega napredka ni in ne bode.

Krošnjarstvo s pecivom.

Na poslansko zbornico se odpošlje naslednja peticija:

Splošne in čedalje glasnejše so pritožbe obrtnikov zoper krošnjarenje, ker krošnjarstvo ves obrtniški stan najbolj oškoduje in je največ krivo njegovega propadanja.

Bili so pač časi, ko je bilo krošnjarstvo koristno, ker je olajševalo promet in bilo važen faktor za posredovanje mej producenti in konsumenti, ali dandanes, v dobi železnic in brzojavov, ko je razpošiljanje blaga za razmerno nizko ceno mogoče tudi do najoddaljenjših krajev, in ko se je obrtništvo tako razvilo, da v vsakem kraju domači obrtniki skrbijo za vse potrebščine, dandanes je postalo krošnjarstvo popolnoma nepotrebno in je le na škodo z davki preobloženim obrtnikom.

Kar velja v obče za vse obrtne stroke to velja glede krošnjarstva še prav posebno za pekovsko obrt, ker po nazoru obrtnih oblastnij spadajo izdelki pekovske obrti mej tiste vsakdanje potrebščine, za katere ne veljajo po § 60. obrtnega reda določbe o utesnitvi krošnjarstva. (Cesarski patent z dne 4. septembra l. 1852. dr. zak. št. 152. in ministrski ukaz z dne 23. decembra l. 1881. št. 2049.).

Vsled teh določb obrtnega reda ne uživa pekovska obrt prav nobenega zakonitega varstva in je razpostavljena uprav podivjanemu konkurenčnemu boju.

V nasprotju z določbami obrtnega reda se nosijo pekovski izdelki časih kar po več ur daleč, zlasti iz večjih mest, in se prodajajo tam od hiše do hiše na občutno škodo ondotnim domačim pekom. Občinstvo samo nima od tega krošnjarjenja prav nobene koristi, ker dobiva za svoj denar navadno le manj vredno blago. Vrh tega pa se krošnjari s pomočjo vajencev, kar vendar ni dopustno.

Tem nedostatkom se ne pride drugače v okom, kakor če se krošnjarenje s pecivom sploh prepove in se odredi, da smejo pecivo prodajati samo dotični obrtniki in sicer samo v svojih prodajalnicah, katere morajo biti obrtnemu oblastvu naznanjene.

Kmetijstvo.

O vodi.

Voda se presoja s higijemičnega stališča po kemični, mikrokopični in bakteriološki preiskavi, in po duhu, okusu, čistosti in temperaturi vode, katera v posameznih letnih časih ne sme biti preveč različna, po letu ne pretopla, po zimi ne premrzla, toplota naj se

meri na mestu. Dobra pitna voda naj ima 8—12° C toplote. Če vsebuje malo množino proste ogeljne kisline, je okus vode prijetnejši, voda bolj sveža. Samo ob sebi se razume, da mora biti dobra pitna voda brez okusa in brez duha. Preiskava pitne vode mora biti trojna, ali se gre za to, če je voda uporabna za uživanje, ali je podati strokovnjško mnenje o sestavi vode pri napravi vodovodov, ali pa če je treba vzrok nastalih infekcijskih bolezni iskati v pitni vodi. V prvem slučaju zadostuje takozvana okrajšana preiskava pitne vode, drugim je treba natančnejše analize vode, v tretjem slučaju pa je treba razun natančne kemične tudi še bakteriološke preiskave.

Okrajšana preiskava omejena je na določitev množine mineralnih tvarin (amoniaka, soliterne in soliterjeve kisline itd.) in na mikrokopično preiskavo sedimenta. Natančnejša preiskava pa določa vso množino vodnega ostanka, organske tvarine, apno, magnezijo, gips, vezano in prosto ogeljsko kislino, množino soliterne in soliterjeve kisline in amonijaka, in obsega tudi mikrokopično in bakteriološko preiskavo. Dr. E. Kramer je govoril skoraj 1½ uro o različnih važnih načinih preiskavanja, in iste tudi razkazoval. Dobra pitna voda naj v 1 litru ne vsebuje red kakor 0.5 gramov mineralnih in organskih tvarin; množina apna in magnezija naj ne presega 0.2 gramov, množina žveplene kisline ne več kot 0.08 do 0.10 gramov brezvodne žveplene kisline; množina klora (računana na klornatrium) ne večja kakor 0.033 do 0.05. Za oksidiranje organske tvarine v 1 litru vode naj se ne potrebuje več kakor 0.008—0.010 gramov kali hypermangana. Soliterjeve kisline in amonijaka naj ne bo v dobri pitni vodi prav nič, ali pa k večjem le mali sledovi. Sediment vode, kateri naj se mikroskopično preišče, sme sestojati le iz mineralnih snovi (peska, apna, gipsa) brez organskih tvarin; tudi ne sme biti v njem živalskih mikroorganizmov in odpadkov. V dobri pitni vodi ne sme biti nič gnjilobnih bakterij.

Bakteriološka preiskava na gotove patološke bakterije je jako težavna in je le malokdaj uspešna. Večina učenjakov-strokovnjakov je mnenja, da na pr. bacilno vročinske bolezni se skoraj ne da v vodi določiti, razun slučajno. Ta bacilus namreč že pogine v 4 do 6 dni v vodi, še predno je sum, da bi bil okužen nastal, ker človek šele 14—21 dni po uživanju take vode zbolí.

Kako doseže kmetovalec največ koristi pri domačih živalih?

Pogostoma vprašujejo kmetovalci, kako to, da ima ta ali oni sosed, tako lepo, dobro rejeno živino, da dobiva toliko mleka od krav, in zakaj da mesar za teleta in prašiče iste starosti rad plača skoro dvakrat večji znesek, kakor za njihove, če tudi daje isto hrano.

Odgovor je čisto jednostaven, kmetovalec je napreden, čita kmetijske časopise in uporablja nauke v svojem gospodarstvu, in se ne briga za posmehovanje

drugih ljudi. Koliko desetletij je bilo potreba, da je kmetovalec upoznal, da umetno gnojilo ni sleparija, temveč potreben pripomoček, da mu polja več rode. Ravnoisto je s hranilnim apnom, ker marsikdo nos viha, s zasmehovalno opazko, kaj neki morejo koristiti 2 do 3 žlice praška. Ta pozabi, da ima 1 kg hranilnega apna toliko fosforove kisline kakor 40 kg najboljšega zrnja.

V najnovšem času prodaja tvrdka Mihael Barthel in drug. Dunaj X. „gloria redilni prašek za živino“ kateri kmetovalcu omogočuje, da doseže pri domačih živalih največjo korist. S pridatkom teh praškov se gotovo doseže močen razvoj, hitra rast, lepo in naglo odebelenje in velika obilnost mleka. Taisti dajejo tudi veselje do žretja, pospešujejo prebavljenje in zabranijo mnoge želodečne in črevesne bolezni. Posebna prednost proti drugim konkurenčnim izdelkom je ta, da je sestava taistih vsaki vrsti domačih živali primerna, kajti, kar deluje pri konju, dostikrat ne zadostuje pri svinjah in govedih. Cena je posebno pri večjih naročbah tako nizka, da brez teh praškov ne bi smel biti noben, tudi najmanjši živinorejec ne. Kdor hoče toraj doseči največji prihodek pri svoji živini in zabraniti mnoge bolezni, uporabljaj „gloria redilni prašek za živino“, katerega popis vsakomur pošlje na željo tvrdke Mihael Barthel in drug. Dunaj X, katera dopisuje slovenski.

Poučni in zabavni del.

Črevljar pa škrat.

Božična povest.

Po Čehovu poslovenil M. Hostnik.

To je bilo na sveti večer. Miconna je že zdavni iz obeh nosnic smrčala na peči. V svetilki je že zgorel ves petrolej; pa Ivan je le še sedel pa vlekel dreto. Zdavni bi bil že nehal, pa bi šel ven na ulico; pa gospod iz Vrabje ulice mu je še pred štirinajstimi dnevi naročil črevlje; včeraj pa je prišel, ga psoval in mu kričal, da drevi črevlje morajo biti, pa je; kako pojde sicer v cerkev, k jutranjicam?

— Eh, prokleta življenje! — godrnjal je Ivan in šival. „Jedni zdavnaj spe, drugi pa se izprehajajo na ulici: ti pa sedi tu, kakor štor, pa šivaj, zlodej ga vedi, komu.“

Bal se je, da bi kako ne zadremal; zato je segal in segal pod klop po steklenico z brinovcem, pa ga je vlekel kar iz dulca; požre dvakrat, trikrat, strese glavo in pravi glasno:

— Rad bi vedel, kako je to, da se gospodje izprehajajo, jaz pa da bi jim moral škarpe šivati! Zakaj pa? Zato, ker imajo denarje, jaz pa sem berač, ka-li?

Črtil je neznansko vse svoje naročnike, posebno pa onega iz Vrabje ulice. Ta je bil mračen gospod, z dolgimi lasmi, žoltim licem in je nosil velike, sinje očale; govoril pa je, kakor da so mu pajki goltanec zapredli.

Pisal se je po nemško, da se je človeku kar kolcnilo, kadar je izgovarjal njegovo ime. Kakega stanu je in kaj dela, tega nihče ni vedel. Ko je Ivan pred štirinajstimi dnevi prišel k njemu merit črevlje, sedel je na tleh in je v stopi nekaj tolkel. Komaj se mu je Ivan poklonil, kar je v stopi nekaj puhnilo; pokazal se je žarek, rudeč plamen, zasmrdelo je po žveplu in po smoljenem perji, po sobi pa se je začel vleči gost, rudečkast dim, tako da je Ivan kakih petkrat kihnil. Ko se je vračal domov, mislil si je: Kdor se Boga boji, tisti se ne bo pečal s takimi rečmi!

Ko je požrl poslednjo kapljo brinovca, položil je črevlje na klop, pa se je zamislil. Podprl si je težko glavo, pa je začel premišljati o svojem uboštvu, o svojem težkem življenji, kjer nijedne minute ni vesele; potlej o bogatinih, o njih visokih hišah, o kočijah, stotakih... Kako preklemansko dobro bi se mu zdelo, ko bi se tem bogatinom — vrag jih vzemi! — hiše porazpokale, ko bi jim vsi konji pocrkali, ko bi jim mol vse njih sobolje kožuhe in kučme pogledal! Kaj bi menil, ko bi se vsi bogatini polagoma izpreobrnil v berače, katerim jesti ni kaj, ubogi črevljar pa bi obogatel, pa bi jim kazal jezik danes, na sveti večer in bi nosil zlate očale.

Vidiš ga šmenta! — mislil si je, ko je pogledal črevlje. Zdavnaj so uže zdelani; kaj neki čepim? Treba jih je nesti gospodu.

Zavil je črevlje v rudečo ruto, se oblekel pa je šel na ulico. Sul je droban, bodeč sneg, da se je Ivanu zdelo, kakor da ga kdo z brinovo vejico kropi po licu. Hladno je bilo, polzlo, temno; plinove svetilnice toliko da so brlele, in Bog si ga vedi zakaj, pa tako je vender smrdelo po petroleji, da je Ivan vedno prhal in kašljal. Po tlaku so se vozili semtertja bogatini; vsak je imel pod pazduho kračo, pa bariglico vina. Iz kočij in sanij so na Ivana gledale bogate gosposke punice, kazale mu jezik, hohotale in kričale:

— Berač! berač!

Za Ivanom so šli dijaki, častniki, kupci in generali pa so ga dražili:

— Pijanec! pijanec! Šuštar-blek! urbas! berač!

Vse to ga je strašno peklo, pa vender je molčal in samo pljuval v stran. Srečal ga je črevljar Nemeč, ki se je od nekod pritepel v to mesto s praznim trebuhom, pa mu je rekel: „Moja žena je bogata, nosi klobuk; pomočnikov ima Bog ve koliko, tebi pa v trebuhu kruli!“ — Tu se Ivan ni mogel premoči; smuknil je s svojo culo za njim in ga drevil tako dolgo, da sta bila v Vrabji ulici. Ivanov naročnik je stanoval tu, v četrti hiši od ogla, pod streho. K njemu je bilo treba iti po visokih, strmih stopnjicah, ki so škripale in se majale pod nogami. Ko je Ivan stopil v sobo, sedel je gospod, kakor pred štirinajstimi dnevi na tleh, in je nekaj tolkel v stopi.

— Vaše blagorodje, čreveljčke sem prinesel, — rekel je Ivan pohlevno.